

Världsunik odling av ekologisk alsikeklöver

Sture Gustavsson på Ullevi Egendom har fått smak på ekologisk vallfröodling. Exklusivast och med bästa doften är alsikeklövern vars 36 hektar står för världens samlade produktion. Motivet för odling är i första hand ekonomin, men även tidighet och växtföljdeffekt har betydelse för valet av denna mycket speciella gröda.

Liten, mindre, minst

Vallfröodling är en mycket liten odlingsgren. En liten, liten andel av denna är ekologisk och minstingen i denna exklusiva grupp är alsikeklövern. Faktiskt så liten så att odlingen på Ullevi Egendom söder om Vadstena kan stoltsera med epitetet: världens enda fröodling av ekologiskt alsikeklöver!

Mycket eko-frö

Man kan kanske förledas till tankar att här handlar det om en liten, udda och ideellt odlad gröda. Inget kunde vara mer fel.

– Hela vår verksamhet styrs med ekonomiska förtecken och alsikeklövern passar bra in med sin tidiga mognad och stora efterfrågan, klagör Sture Gustavsson med eftertryck.

Han är vd och inspektor på Ullevi Egendom med en imponerande erfarenhet i ämnet. Det har blivit 10 år med ekologisk odling varav fem år med vallfröodling. I dag odlar man timotej, vit- och alsikeklöver på sammanlagt nästan 80 hektar, men har även provat rödklöver och ängssvingel. Sture Gustavsson har noggrant utvärderat grödorna och motiverar sina val så här:

- Vitklöver har ersatt åkerbönor, mognar tidigt och är mycket bra i växtföljden.
- Alsikeklöver är relativt tidig och efterfrågas.
- Timotej är ett bra val på marginaljordar.
- Rödklöver är för sen och osäker.
- Ängssvingel klarar inte den ekonomiska konkurrensen med andra grödor på den bättre jorden.

Olika insåningsgrödor

Men nu handlar det om alsikeklöver som man odlat sedan 2002. En vallfrögröda börjar sin bana i insåningsgrödan och slutar som förfrukt till efterföljande gröda. Ibland kan man även räkna in långtidseffekter av frögrödan över flera år. Detta synsätt tillämpas till fullo på Ullevi Egendom. Valet av insåningsgröda styrs inte bara av det biologiskt optimala utan av det företagsekonomisk bästa totalresultatet.

– Visst är korn en bra insåningsgröda men ekonomin är bedräglig så vi har provat flera olika insådder och utvärderat totalekonomin, berättar Sture Gustavsson.

Insådd i havre fungerade inte så bra. Havren blev bitvis för tät med liggsåd som följd. Man har därför tvingats köra upp en mindre bit av odlingen där etableringen

Bra drag i alsikeklöver. Sture Gustavsson i ett bi- och doftinferno. Bilden är unik och visar en del av Ullevi Egendoms tillika världens totala areal på 36 hektar ekologisk alsikeklöver.

Bidar sin tid. Insådd av alsikeklöver i vårvete. Bra bestånd och hyfsat med ljus ner till de späda plantorna. Kanske den bästa kombinationen av biologi och ekonomi för såväl frösom insåningsgröda.

blev för svag och ogräsen, främst baldersbrå, blivit alltför riklig. Höstvete fungerade utmärkt men spillsäden kan ställa till väldigt stora problem. I år provar man vårvete som ser lovande ut och som kanske ger bästa totalnettot.

Från sådd till skörd

De viktigaste momenten från sådden till skörden är som följer. Insåningsgrödan sås mycket tidigt i mars månad. Fältet blind-

harvas följt av ogräsharvning i spannmållens 1,5-bladsstadium. Alsikeklöver sås med 3–3,5 kilo per hektar och vältras. Till hösten skördas insåningsgrödan, halmen tas genast bort och stubben putsas med betesputsare. Stenen trycks ner på våren och i andra halvan av maj putsas fältet följt av handplockning under sommaren av främst skräppa.

– Jag kan absolut rekommendera vårputsning för bekämpning av baldersbrå och andra höga ogräs i alsikeklöver, säger Sture Gustavsson engagerat.

När det känns som att baldersbrån börjar bli ett konkurrensproblem i maj ska stöten sättas in. Det gäller att vänta tills baldersbrån har börjat utveckla knoppar men innan den blommar – då är den som mest känslig för putsning.

Bibehovet mindre

Bin och alsikeklöver är en gyllene kombination. Sture Gustavsson berättar lyriskt om både alsikeklöverns intensiva doft och binas surr och intensitet man möts av när man sitter på huk i en alsikeklöverodling – det är som att jämföra med trafiken på en stor flygplats! Behovet av bisamhällen är därför troligtvis mindre här än i röd- och vitklöver är hans reflektion.

Planbottentork. Luften sugas in i trumman till höger där golvluckorna reglerar hur mycket av golvet till vänster som används för torkning. Ullevi Egendom torkar allt vallfrö innan leverans och slutrensning.

Vit är gul. Gula vitklöverfrö och mörka alsikeklöverfrö.

Trixig tröskning

Tröskning av alsikeklöver handlar om teknik, kapacitet och läglighet.

– Problemet är bland annat att stjälken inte mognar av och vi kan inte lägga hur många timmar som helst på alsikeklövern eftersom den sammanfaller med speltveten, säger Sture Gustavsson.

Man har provat med olika tekniker t.ex. strängläggning. År 2004 provade man med att varva ner inmatningen vilket visade sig ge ett mycket bra tröskresultat. Flödet blev bättre och jämnare och man kom upp i en avverkning på 3 hektar per timme. Torkningen utförs på gården i en vanlig planbottentork. Tillsatsvärme behövs sällan.

Skörd ekologiskt alsikeklöverfrö, kg/ha.

2006	Ca 110
2005	15
2004	136
2003	175

FAKTA ULLEVI EGENDOM

Beläget: Strax söder om Vadstena i Östergötland

Ägare: Investment AB Kinnevik (via Agrovik AB ägt av dotterbolaget MSLA, Mellersta Sveriges Lantbruks AB). Jordbruk är en av Kinneviks ursprungliga rörelser sedan grundandet 1936.

Ledning och drift: Vd och Inspektor Sture Gustavsson.

Areal: 665 hektar.

Filosofi: Odlingen styrs av ekonomin för att ge vinst till aktieägarna.

Ekologisk drift: Startades 1996, fullt genomförd 2004, ger för närvarande bäst netto.

Ekologisk vallfröodling: Startade 2000, ekonomiskt intressant och bra ur växtföljds- och arbetsfördelningssynpunkt.

Jordart: Styv mellanlera till styv lera av moräntyp.

Växtföljd: Fri marknadsmässig växtföljd. Grödor för närvarande är bl.a.: vitklöverfrö (15 ha), alsikeklöverfrö (36 ha), timotejfrö (27 ha), speltvete/dinkelvete (166 ha), vårvete (90 ha), ärter (90 ha), havre (90 ha), råg (80 ha).